

krščanskega katolika — še bolj pa iz posvečenih ust! — Pa je že tako, iz gnoja se navadno vzdigujejo amradljivi soparji — ter okužijo dober zrak. Pa ko bi se ta psotka bila v Vaših mislih porodila, bi bilo odpustljivo, ali vcepljena Vam je bila po onih, ki bi morali Kristusov nauk posnemati, ki pravi: „Ljubite sovražnike, storite njim dobro, ki vas preganjajo.“ Kaj bi ljubi fantje in dekleta bizeljska rekli, ko bi kedo o onem ali drugem voditelju „Doma“ ali „Slov. Gospodarja“ pisal: „V Ribnici, v Hočah, nekje na ptujskem polju se govori marsikaj o stvareh, ki so se pred ne dolgim časom godile. Gotovo bi mislili, kdo more to biti, ki se o njih še zdaj govori, ki njih več tam ni. — Glejte, kdor hoče fante in dekleta po novi modi, ki še dolgo ne trpi voditi, in opozarjati, kaj naj berejo, mora čisto dobro vest in neomadeževano preteklost v svojem srcu občutiti; kdor pa se predrzne mladost po takem potu hujskati in sovraštvu delati med drugače mislečo mladino, ki se naravnost vodjem na voljo ne uda, ker sama vé, kaj ima storiti. tisti more povsod z dobrimi izgledi — ne pa z ugašjeno svetilnico naprej korakati in ne samo enkrat na dan — ampak večkrat zaklicati: „mea culpa — mea maxima culpa, to je: moj greh, moj preveliki greh“ — potem pa bo „Štajerca“, ki nobenemu Vaših komandantov še ni nič žalega storil lahko pri miru in časti pustil! (Če pa Vas fante in dekleta bizeljske ta vodja še nadalje bo napeljeval njegove spise prepisovati in bo čez „Štajerca“ take bedarije Vam v podpis predlagal, takrat bomo naše črne bukve odprli — in nam doposlane pisma očitno izjavili. (Ker Vi fantje in dekleta hočete, (kar pa ni res) skrbeti, da se bo iz Brežic iz neke hiše le malo „Štajerčevega“ gifta med Vami raztreslo, skrbite tudi (kar pa zopet Vi ne zamorete), da se bo gift drugih časnikov vničil ali zatrl, — da ne bo zopet kak ne-

## Nekaj listov iz zgodovine kmetskega stanu.

(Spisal M. Kmetskakri.)

Dalje.

III.

Delo, katerega so morali podložniki opravljati za svojega gospodarja, so imenovali roboto ali tlako. Ta je bila dvojna, zmerjena in nezmerjena. Zmerjena tlaka je bila omejena na določeno delo, kakor vožnjo vina in lesa ali pa na določen čas, n. pr. 3 dni vsak teden. Te vrste robota je bila razmeroma lahka, in imeli so jo v starih časih večjidel samo slušni in prosti kmetje vsled pogodb, katere so sklenili z gospodi. Še le po prizadevanju cesarja Jožefa II. se je zmerjena tlaka določila za vse podložnike.

Nezmerjena robota je tlačila sužne kmete. Nezmerjena ji pravimo zato, ker ni bila določena z oziranjem na čas in na opravilo, ampak gospod jo je lahko nalagal podložnikom po svoji volji in jih nagnal vsaki čas in k vsakemu delu, kakor se mu je zljubilo. V tistih srečnih časih toraj plemenitašem, samostanom in duhovnikom ni bilo treba plačevati nobenega

dolžen duhovni vodja, kakor Korošec in farmešter g. Šegula zavoljo mišince, koje sta brez „everbšajna“ v svojih časnikih prodajala, na več tednov ali celo na več mesecev v kajho z ostrim postom pred potrotniki obsojen. Glejte, dragi fantje in dekleta, to še se toliko zaničevani ptujski „kroti“ ni prigodilo. — Nadalje pišete ali ste bili primorani prepisovati: „Raje srkamo zdravo hrano iz „Našega Doma“ kakor omoten strup iz ptujske krote“. — V Vašem časopisu je razun nekaterih dobrih reči, pač prokleta malo zdrave hrane. Ali ste zares vsi fantje in dekleta že tako v Vaše vodje zaljubljeni ali zaslepljeni, da ne vidite in ne spoznate, da so psotke, ja same psotke kakor zadnja štev. 7 „Doma“ od toliko krajev na „Štajerca“ kaže, ni krščansko zdrava hrana, ampak fino pripravljena jed, koje nevarnost bodele še le po času v želodcu občutili — pa prepozno! Pomislite, jed ali hrana, katero Vaši komandanti z ostrupljenimi usti prežvečejo in Vam v usta polagajo, ne more biti zdrava hrana. To v telesnem pomenu. Kaj ne? — Zdaj pa še nekaj o drugem dopisu Vam sigurne bizeljske dekleta od Sv. Lovrenca. Zakaj se niste z fanti in dekleti v zgornem dopisu štev. 5 združile? Ali imate Ve drugega vodja, morebiti starejšega P. — ? O čuj zemlja in nebo, kaj špartanke bizeljske nadalje govore: „Ne udamo se!“ Prav imate. Varujte se pa, da Vas Vaš Efijaltes po skrivnem potu v pogubo ne pripelje: Čuj „Štajerc“ nadalje: „Me bizeljske dekleta se tebi obrekljivi in lažnjivi „Štajerc“ ne udamo.“ Oj, oj! Kako „Štajerc“ žaluje, joka, in plaka, ker ve, da kadar bodele Korošec in Šegula k Vam na misijon prišla, se ne bodele obotavljale njunim najnovejšim resnicam iz časnih vic verjeti! Pazite pa, da Vas, meni dobro znani komandant po svoji dozdani navadi ne bo premotil, kakor je to že njegova navada bila. Zakaj tedaj prebavljate, kaj vam

delavca, vse so jim morali kmetje brezplačno storiti. Gospoda si je k večjem moralu iz mest naročiti zlatarje, slikarje, pevce in godce. Oj ti dobri stari časi! Klerikalci jih ne hvalijo zastonj. A kmetu se je tedaj premnogokrat zelo slabo godilo. Zavoljo premnoge robote ni mogel včasih o pravem času vsejati, ali mu je seno na travniku segnilo, in se zrelo žito na njivi osipalo.

Meseca maja l. 1515. so sklenili v Konjicah na velikem shodu zbrani spodnještajerski kmetje na cesarja prošnjo, naj jim olajša tlako, češ, gospodje jim privoščijo komaj toliko časa, da se zamorejo najesti. Da je moralo biti na tej tožbi veliko resnice, priča nam najbolj postava Karola II. iz l. 1565., s katero se gospodom naroča, da ne smejo stiskati svojih podložnikov s premnogim delom.

Največ so kmeti trpeli, kadar so morali zidati na strmih hribih in visokih gorah velikanske gradove, samostane in cerkve.

Za hrano so si skrbeli tlakarji skoraj povsod sami, le po nekod so dobivali nekaj jesti ali piti. Kdor je bil pri delu len, tistega so kaznovali; velikokrat so lenuha privezali na klop in mu jih našteli

on prežveče, on v katerem zna biti več strupa, kakor v „Štajercu“! Ve cenjene dekleta pravite končno: „Iz tega spoznamo slovenske dekleta, da nas „Štajec“ strašno zavida, ker ne tavamo v narodni temi, in ker še se nismo dale po njem preslepiti“. Jaz pa Vam kot dober svetovalec in neznani prijatelj zagotavljam, da Vas „Štajerc“ ne zavida; „Štajerc“ le zavida tistim dekletam, ki tavajo v temi nekrščanske ljubezni, ki tako rekoč same sebe s podpisi v „Domu“ povišujejo, druge pa, ki niso njihovih in voditeljevih misli, obrekujejo in sovražijo; kar pa ni po Kristusovih naukih, ki govoré: „Kdor se povišuje, bo ponižan.“ Je li to ni že zadosti žalostna prikazen, da si daste v krščanski zavednosti od komandantov, kojih dolžnost je, Vam pravo nebeško luč, ne pa mesec v vodi kazati! Spodnještajerski fantje in dekleta, ako radi svoje misli v časnikih izjavljate, pišite lepo po domače, saj vsak iz svoje okolice nekoliko izobražen človek vé, da se niste tako pravilne pisave in zloženosti stavkov v ljudski šoli naučiti mogli. Pišite pa kaj zanimivega o gospodarstvu, seosebno pa to, kaj ste se v šoli o napredovalnem pouku učili, na pr.; o živinoreji, o sadjereji, o vrtnarstvu, o rožah, o poskusu kakega novega orodja, o vremenu, o kaki nesreči, o kaki poštenih veselici in o mnogih drugih rečeh, ki bodo stare in mlade razveseljevale. Pustite pa to pogubno nekristjansko željo, prepisovati spise nesramnih psovk, kojih v „Domu“ le mergoli in Vaša nežna srca zmir bolj od zapovedi prave ljubezni odvraca. — Resnico in pravicoljub.

**Iz Malevasi na Koroškem.** Ljubi „Štajerc“, buditelj kmečkega ljudstva, sprejmi tudi iz našega kraja, kjer še životari nekaj tvojih nasprotnikov, par novic. Pred letom ustanovili smo na grozno jezo naših klerikalčkov požarno brambo z nemškim poveljem, čeravno je v naši občini že požarna bramba s horvaško komando. Da bi nas ti zopet spravili na svojo pot,

par porcijonov. Če je kateri podložnik od dela izostal, moral je plačati visoko kazen. V nekih krajih je znašala kazen za zamudo jednega dneva po 1 gl. po nekih pa še več. Tudi oni so bili kaznovani, ki so pošiljali preslabe delavce.

Roboto pa so smeli zahtevati tudi vladarji. Njim so morali kmetje voziti hrano in druge potreščine za vojaštvo, ter pomagati pri zidanju in popravljanju trdnjav. Od leta 1669 do 1684 so popravljali grad v Gradcu. Na to delo je moral vsak gospod od vsakih 100 goldinarjev premoženja poslati poleti po enega delavca v glavno mesto. Razun tega so morali podložniki delati nove in popravljati stare ceste.

Iz navedenega lahko spoznate, da je bila tlaka za kmete huda nadloga. Večkrat je bilo delo, katero so morali gospodom zastonj opravljati, veliko več vredno, nego znašajo zdaj vsi davki skupaj.

„Komu se pa moramo zahvaliti, da je tlaka odpravljena?“ bode vprašal marsikateri bralec.

Da se je vpeljala izmerjena tlaka povsod, je dosegel Jožef II., ki je odpravil tudi kmetsko sužnost in katera zato še v hladnem grobu črtijo vsi klerikalci,

pisarili so po svojih časopisih na vse mogoče načine. Ko ni pomagalo, bili smo k novemu letu obdarovani z mariborskim „Fihposom“. Mislili so: ta jim bo pa že zopet zatislil oči. Ali pripravili smo mu kraj, kamor sliši. Pa težko se ga znebi, več ko ga nazaj pošiljaš, bolj se ti vsiljuje. Prepričani smo, ko bi s „Štajercem“ skupaj priromala k nam, tedaj bi se ga najlože iznebili, ker „Štajerca“ je toliko, da bi že „Fihposu“ pri prvem poštarovem koraku kosti pokale.

Velikonočnega vstajenja udeležila se je tudi naša požarna bramba na veliko jezo mnogih tukajšnjih kričačev, kar vemo iz mnogih govorov v cerkvi. Neka žena, svetohlinka iz naše vasi, zaletela se je s tako močjo skoz požarne vrste v Gospodovi hiši, da bi jih skoraj nekaj prevrnila. Kaj takega zamore le tak človek storiti, kteremu so možgani od klerikalizma že segnili. Tej mogočni gospej povemo, prvič: da smo tudi mi društvo, ki je od deželne vlade potrjeno, ktero ona najbolj obrekuje; drugič: če se enkrat na takem svetem kraju kaj takega naredi, jo zna od nas kak Hajd tam v hiši Gospodovi podučiti, kako se ima tam vésti; tretjič: naj jo naše bluzne in naši strgani otroci ne brigajo, ker prve smo kupili sami, otroke pa ona nam ne bo oblačila, ker še svojih rediti ne more. Edenzavse.

**Iz ljutomerske okolice.** Naš okrajni načelnik gospod Kukovec je čisto pravi možak, je izvrsten Slovenec, zraven vsega tega pa celo narodnjak, ker znal si je v našem okraju pridobiti kmete, da mu verujejo, ako on pove, da bodo ljutomerski kmetje prvi za Bogom, če bodejo sovražili nemščino. Pa vendar, kakor drugod, se tudi v ljutomerskem okraju kmetom vedno slabeje godi, ki pa ne zapopadejo od kod to prihaja. Zato vrli „Štajerc“, ostani nam kmetom stanovit in prijazen, trudi se še nadalje za nas in odprl boš tudi tistim oči, ki še ne razločijo prav dneva od noči. Znano je dobro, da je

posebno iz duhovskega in plemenitaškega stanu. Zmerjeni roboti pa so največ pripomogli v večnost napredni meščani, ki so se l. 1848 spuntali, zahtevajoč za sebe in za vse tlačene ljudi več pravice in prostosti. Po mestih je imenovanega leta teklo mnogo človeške krvi, katera je največ koristila poljedelcem. — Kaj pa so storili klerikalci za tebe? Čisto nič, le sebi in svojim zvestim prijateljem grajščakom so skušali rešiti, kar se je dalo. Sovražili so Jožefa II. in mu nasprotovali, kolikor so mogli, ker je odpravil sužnost in prepovedal neizmerjeno roboto, in l. 1848 so z vsemi močmi branili svoje stare pravice ali bolje rečeno — krivice. Za kmeta so zmiraj imeli te le besede: „Ljubi kmet, božja volja je, da si podložen plemenitašem, samostanom in farovžem. Toraj storiš smrten greh, ako hočeš sam svoj postati. Tudi tlaka je božja naredba, zato le pridno hodi na delo. Potrpi lepo na tem svetu, saj te čaka v nebesih veliko plačilo.“ Tako so tolažili zatirane kmete nad 1000 let, a sami so uživali na zemlji pravo nebeško veselje.

(Dalje prihodnjic.)